

tagaren till detta moderna altare, att ett bevarat pilasterornament skulle återge den ostfrisiska staden Emdens vapen och att detta vore ett bevis för att Steenwinkel skulle vara upphovsmannen. Bortsett ifrån att det ej finns ett enda exempel på att stadsvapen placerats på altaren, så kan man lätt konstatera, att ornamentet ej är en sköld i heraldisk mening. Därtill kommer att det saknar stadsvapnets femuddiga krenelerade mur och vågor samt att Emdens harpya skall ha fågelkropp, medan på ornamentet avbildats en kvinnokropp. Steenwinkels eventuella hembygds känslor för Emden, där han ej var född utan endast tillbragt några ungdomsår, kan man också helt lämna ur räkningen.

Det finns sålunda icke något påvisbart samband mellan det moderna altaret och Hans van Steenwinkel d. ä. Obestyrkt är också påståendet att fragmenten tidigare ingått i en altarpupsats, som skulle ha haft sin plats i högkoret i Halmstads kyrka.

Troligen hade Halmstads kyrka vid början av 1600-talet ännu kvar sitt medeltida altare, sannolikt ett altarskåp. Åtskilliga inventarier av trä har med all säkerhet förstörts vid den stora branden 1619.

Märta Hähnel

EN NOTIS OM KYRKSKEPP

I Dunkers församlings kyrkbok N nr 1 står på sid. 47 följande, nedskrivet av kyrkoherde Petrus Eliæ Nercie.

"Anno 1649 om Sommaren kom till Dunkers prästgård en Studen tusk född hwilken har gjort itt Skep som hänger i Malma Kyrkio, dhet Qwarthers Mestaren Welb. Jöns Eriksson Silfwerbrand hade låtit giöra. Honom hade iagh en Månads tijdh hos migh i Dunkers prästegård att giöra itt till Dunkers Kyrkio, dhet nu dher henger, och Kostade ther uppå alla saker huilket belop sigh öfr 4 Rigs Dall."

Bägge skeppen är nu försvunna. Notisen är intressant, då den synes visa att den vanliga förklaringen till kyrkornas "votivskepp", nämligen att en sjöman i nöd skulle ha lovat skeppet till sin hemsocken, icke äger sin giltighet beträffande dessa bägge skepp. De synas i Dunker och Lilla Malma enbart ha haft en dekorativ uppgift att tjäna.

Ivar Schnell

BESKRIVNING AV EN KONSERVERINGSMETOD FÖR LÄDERFÖREMÅL

Under hösten 1961 insändes för konservering till Riksantikvarieämbetet en ovanligt stor mängd föremål, främst från de fyndrika stadsgrävningarna i Söderköping och Gamla Lödöse. Detta stora material dominerades av trä-